

Verhaal uit Zondagsvriend 1934 :

HET SCHAAP VAN TIELEN

DOOR LEO OP DE BEECK

't Gebeurde een paar jaren vóór den oorlog, toen er nog veel schaaapboeren waren in de Kempen.

Guust — de held van «De telefoon van Kranschoot» — zat toen volop in de klein mannen. Hij kon zijn boerderij alleen niet dwingen en daarom had hij een knecht. Spreeuw, zo heette die, en 't was 'n goeie. Hij werkte voor twee en met den magersten kost en 't kleinste loon was hij tevreden. Het gebeurde haast elke maand, dat de boerin hem moest zeggen:

— Spreeuw, jongen, 'k zou u eigenlijk twintig frank moeten betalen, maar 'k heb er maar tien...

Spreeuw liep daar nooit om te brommen. Hij vond dat goed. Hij wist immers, dat het niet anders kon. En Spreeuw hield veel van zijn baas. Dat was geen afjager, geen brommer en geen duvelaar, zoals er in dien tijd anders genoeg liepen.

Die goeie, beste Spreeuw, die parel van een knecht, had maar een gebrek. Hij «borrelde» en haast elken Zondagnacht kwam hij met 'n zwaar stuk in zijn ijzers thuis. 's Maandags was er dan met hem niet veel aan te vangen. Dan sliep hij waar hij stond.

Guust liep daar echter ook niet om te brommen. 't Een plezier was hem 't andere waard.

Op 'n schonen Zondag nu zat Spreeuw zijn laatsten stuiver te versnoepen bij Nekker, den schaaapboer. Die hield herberg op de Hoving, een ander gehucht van Tielen, waar alleen rijke boeren woonden. 't Was al laat in den avond en daar was geen volk meer op gang. Alleen Bieske, de knecht van den schaaapboer, zat daar in 'n hoek moeite te doen, om wakker te blijven.

Zatte Spreeuw hing daar lui en gemakkelijk op zijn stoel, en met 'n dikke tong zat hij almaardoor te zaniken, over alles en nog wat. Tot hij — dat kreeg hij altijd bij zijn laatsten borrel — met tranen in zijn ogen over zijn baas begon. Zijn baas... o, die was alles voor hem. Die en zijn vrouw waren de braafste en de beste menschen van heel Tielen en van heel de Kempen. Spreeuw hield van hen, alsof het zijn ouders waren, en nooit van zijn leven, ging hij daar weg. Nekker, en Bieske ook, moesten maar eens komen kijken, hoe goed ze boerden. Spreeuw met zijn baas, ginder op Kranschoot.

— Wij... wij boeren met verstand, hakkelde Spreeuw. Zoals wij, hé... zoo boert er niemand in Tielen... Bij ons komt het geld langs voor en langs achter binnen. Mijn baas, he... die wordt zoo rijk als heel de Hoving...

En Nekker, die gemakkelijk jaloersch werd, die zei toen :

— Wordt uw baas zo rijk, ja?... Waarom verkoopt hij zijn spek dan?

Dat was raak en Spreeuw werd zoo wit als een laken. In dien tijd kon men een Kempischen boer niets ergers verwijten, dan dat hij zijn spek verkocht. Dat was het teken van de grootste armoe. En die van Kranscot smokkelden allemaal hun spek naar de stad, en dan brachten ze stiekum een bakske haring mee.

Dat kreeg Spreeuw toen op zijn neus. Hij was er zoo bokkig om, al was het dan ook waar. En woedend viel hij tegen Nekker uit, hamerde met zijn vuisten op den toog, en raasde :

— Gij, verdomdsche schapenvent !... Gij wordt misschien wel rijk, ja !... Omdat gij uw vee op andermans grond kunt mesten...

Dat was nog raker. Nekker kwam van achter zijn toog en Bieske uit zijn hoek gesprongen. Met hun twee pakten ze Spreeuw bij zijn nek, schopten hem zijn schenen blauw, en zwierden hem toen de deur uit.

Een geslagen uur stond die arme Spreeuw daar in den donker zijn nestel af te draaien.

Hij knetterde en deed lelijk, hij dreigde met moord en brand en raasde heel de Hoving wakker. Al de honden begonnen er te janken.

En toen Spreeuw eindelijk thuis kwam, riep hij zijn baas op. Die moest het allemaal weten, dien eigensten nacht nog, wat ze daar bij den schapboer van hem hadden gezegd, en wat ze zijn knecht hadden aangedaan.

Guust was toen al even bokkig als Spreeuw. En hij zou het Nekker betaald zetten. Verdraaid, dat zou hij !

Waren die schapboeren dan nog niet «astrant» genoeg? Die beschouwden het zo maar als hun goed recht, hun schapen door de beemden en over de heiden van andere menschen te stouwen. Dat recht had hun niemand gegeven, dat namen ze maar.

Pas hadden de boeren hun toemaat binnen, of daar kwam Nekker, of een ander van zijn soort, met een «kooi» schapen de beemden door. En de uitgehongerde dieren graasden het gras tot tegen den wortel af. Waar ze voorbij trokken, zagen de beemden meer zwart dan groen.

En op de hei haalden de schapen het beste strooisel weg.

De boeren waren daar allemaal even nijdig om. Maar geen durfde er wat op te

zeggen, omdat ze dat van de schaaiboeren altijd zoo hadden geweten. Guust zou er echter een eind aan maken.

Dien Maandagnamiddag stond hij met Spreeuw te dorschen in de schuur. Telkens ze een «vloer» geklopt hadden, en terwijl Spreeuw het graan opvaagde, stond Guust bij de schuurdeur. Met een stukje krijt schreef hij daar wat op. Tegen den avond had hij de twee deuren, van boven tot onder, vol geschreven. Toen riep hij Peerke, zijn oudsten jongen, die al enige jaren naar de school ging. En Peerke moest het allemaal netjes overschrijven op een blaadje papier.

Dien eigensten avond nog trok Guust met zijn gedicht en een korf eieren naar den koster. Die las het gedicht, zette er hier en daar een komma en een hoofdletter bij en beloofde het aan de redactie van een Turnhoutsch weekblad te zenden. Zo gebeurde het, en 's Zaterdags kregen de menschen hun gazet met het gewrocht van Guust op de eerste bladzijde :

HET SCHAAP VAN TIELEN

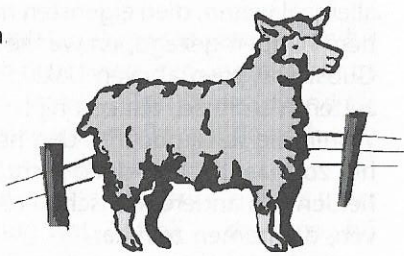
Het schaaap van Tielen is geen schoon dier,
Men ziet het liever in Brussel dan hier,
Daar men bij ons zijn vleesch niet eet,
Maar wel geplaagd wordt van zijn beet.

Men zegt soms van het heerengood,
Dat daar het wild veel kwaad aan doet,
Dat er daar vele hazen zijn
En men geplaagd wordt van 't konijn.

Doch dat syn kleine dieren maar,
Een schaaap is groter toch, voorwaar.
Ik zwijg dus over haas, konijn,
Omdat het kleine dieven zijn.

En Nekker houdt mij voor den aap
En bluft maar altyd met zijn schaaap.
Geen die 't daartegen winnen kan
Maar 'k vraag hem : « Van wie eet het dan ? »

Nu, als dat zoo mag blijven gaan,
Dan durf ik ook om schaaapen gaan,

Want zeker is 't een goede haaf,
Zolang de boeren blijven braaf.

Het schaap in beemd, en hei en land,
Brenge er ons niets dan schâ en schand.
Wanneer zal men toch eens verstaan,
Wat kwaad het ons al heeft gedaan ?

Wanneer zal ieder eerlijk man
Daartegen doen al wat hij kan ?
Want 't duurt al meer dan lang genoeg,
't Werd tijd dat ik z'uit mijn heide joeg.

Ge zijt gefopt, mijn schaapke zoet,
Dat doet aan uwen bek geen goed,
En aan den schaapboer evenmin,
Hij trekt een lip tot aan zijn kin.

Eenieder baas op eigen grond,
Lijk ieder baas is in zijn kot !
Dat zegt u Gust Van Massenhoven,
Die spekverkooper van Kranschot.

Heel Tielen stond op stelten. Die geen gazet hadden gingen ze bij een ander lezen. Dien Zondagmorgen kende haast iedereen het gedicht van buiten. En na de hoogmis liep al 't mansvolk samen in «De Kroon», waar Guust gewoonlijk om zijn borrel ging. Toen sprong Guust daar op een stoel en hij zong «Het schaap van Tielen» op de wijze van den «laatsten nieuwe» uit dien tijd. En seffens zongen ze 't allemaal mee.

Voor ze naar huis gingen, trok Guust den een en den ander bij zijn mouw, en vezelde hem wat in het oor.

's Avonds, tusschen licht en donker, stonden ze met 'n dikke zestig man samen op een kruispunt, dicht bij de Hoving. En met Guust, Spreeuw en de andere Kranschotschers voorop, trokken ze naar het gehucht en bij Nekker binnen. Het kot was er seffens vol. Nekker stond achter zijn toog, en hij kon daar niet meer achteruit.

En toen zongen ze, die zestig mannen, zooveel ze maar geven konden :

« Het schaap van Tielen is geen schoon dier...»

Maar daar kwam Bieske, de knecht, met een broodmes uit de keuken gesprongen en hij riep :

— Ik strijd voor mijnen baas !... D'r uit, zeg ik !... D'r uit !

Maar 'n dozijn grote vuisten grepen hem vast en wrongen dat mes uit zijn handen. Toen plooiden ze dien dollen knecht netjes in twee, frommelden hem in de keuken onder den watersteen en hielden hem daar zitten.

En de mannen zongen, zongen maar :

« Het schaap van Tielen is geen schoon dier... »

Tien, twintig keren achtereen, het hele liedje af. En Nekker achter zijn toog, en Bieske onder den pompsteen, die moesten dat horen !

Tot Guust meende, dat het wel was. Toen zongen ze het nog een keer. Maar dat was geen zingen meer. Brullen deden de mannen, huilen en razen en met hun zware schoenen stampten ze op den vloer, zodat het hele huis er van daverde. De flesschen en de borreltjes stonden te dansen op het schabke achter Nekker zijn rug. En Bieske, ocharme, die kreeg het zo benauwd dat hij — d'r waren er die 't gezien hadden — moeite deed om langs 't mozegat buiten te geraken.

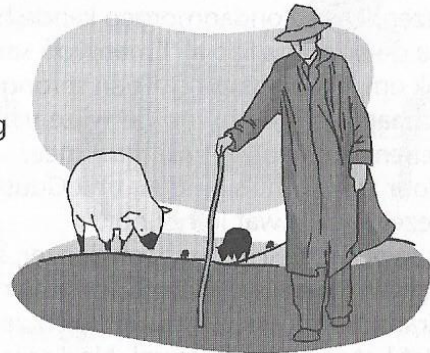
Toen trokken de kerels naar huis. Die van Kranscot gingen langs het dorp om. Spreeuw trakteerde er heel zijn maandloon op, en laat in den nacht nog klonk hun lied over de hei :

« Het schaap van Tielen is geen schoon dier... »

En Nekker had er gelegen. Geen boer duldde nog, dat hij met zijn «kooi» in hun beemden of op hun heiden kwam.

En nog geen maand nadien, deed hij al zijn schapen weg.

En bij Guust in zijn beste kamer, achter glas en in 'n mooi kaderke, hangt nu nog « Het schaap van Tielen ».

Noot : wij pasten een lichte aanpassing van de spelling toe, maar respecteerden de oude naamvallen en de "ch" die de "s" dikwijls vergezelde.